

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. I. Vtrùm diuisio in quinque Prædicabilia sit adæquata & immediata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

bentis albedinem, quæ ratio subiecti multiplicatur in illis, quia verè essent plura habentia albedinem. Sed fortè obiicies, hinc sequi, dari à parte rei Vniuersale, eò quòd à parte rei dentur multa alba, & vna albedo; ergo datur à parte rei vnum in multis, quod solum requiritur ad Vniuersale. Respondeo faciliè, negando consequentiam: quia quod est Vniuersale, non est albedo, sed *album*: album autem non est vnum à parte rei, etsi albedo sit vna; quare ratio albi non esset vna & multiplex, & consequenter nec esset vniuersalis. Hæ duæ difficultates, & eorum solutiones, sunt communes etiam quarto Prædicabili: non est autem necessum eas iterum repetere.

⁹ Tertia tandem difficultas est, Vtrum in ratione Prædicabilis differat hoc quintum à quarto. Ratio dubij est, quia modus prædicandi videtur esse idem in vtroque. Quòd autem res, quæ prædicatur, sit connexa vel non cum subiecto, habet se per accidens in ordine ad prædicationem,

in quâ non explicatur illa connexio; nec ratio illius vnum alio modo prædicatur quàm alterum. Confirmatur: licet risibile radicale à parte rei sit ipsa essentia hominis, quia tamen in modo prædicandi, & Logicè prædicatur vt Accidens proprium, non constituit diuersum Prædicabile ab eo in quo prædicatur proprium realiter & distinctum ab essentia, v.g. frigidum in summo respectu aquæ: & ratio est, quia modus prædicandi vtriusque est idem. Ergo etiam si Accidens proprium sit connexum cum subiecto, non verò Accidens commune; quia tamen vtrumque eodem modo prædicatur, non constituent duo Prædicabilia. Fateor has duas rationes conuincere, hæc duo Prædicabilia Logicè non distingui: quia tamen illa distinxit Porphyrius ad explicanda duo genera Accidentium, vnius, quod habet connexionem cum subiecto; alterius, quod eâ connexionem caret; idèd & nos etiam ea distinguemus, præsertim cum hoc etiam ad modum loquendi pertineat.

DISPUTATIO NONA.

De diuisione Prædicabilium.

EGIMVS de Prædicabilibus seorsim, restat nunc ea inter se comparare, & cum ratione prædicabili ipsius superiori.

SECTIO I.

Vtrum diuisio in quinque Prædicabilia sit adequata & immediata.

QUOMMUNIS sententia docet, diuisionem hanc esse adequatam: & meritò, quod hac ratione suadet. Quidquid prædicatur de alio, vel prædicatur in quid, vel in quale; id est, vel vt essentia, & per modum per se stantis, vel in quale per modum alteri adiacentis. Si prædicatur vt essentia per modum per se stantis; vel prædicatur completè vel incompletè. Si incompletè, est prædicatio generica; si completè, est specifica. Deinde, quod prædicatur per modum alteri adiacentis, vel prædicatur vt adiacens essentialiter; & hæc est prædicatio differentie: vel prædicatur in quale accidentaliter. Et hæc potest esse duplex: vel in quale per se, quæ est prædicatio proprii; vel in quale per accidens, & omnino contingenter, & hæc est prædicatio accidentis quinti Prædicabilis. Neque potest excogitari alius modus prædicandi res communes de suis inferioribus diuersus ab his, ergo illa diuisio in quinque Prædicabilia est adequata.

Obiicies Primò: Hæ prædicationes, *hoc animal est animal, hoc album est album*, sunt vniuersales, & tamen non pertinent ad aliquod ex quinque Prædicabilibus, ergo. Respondeo negando minorem, quia (vt ostendi supra sæpè) sunt prædicationes specificæ, sunt enim in quid completè.

² Obiicies Secundo: Prædicatio definitionis non pertinet ad aliquod ex his Prædicabilibus,

ergo non est illa diuisio adequata. Suprà ostendi, eam prædicationem esse mixtam ex genere & ex differentia, vel vt melius dicam, esse prædicationem completam duorum Prædicabilium, vnde non constituit aliud Prædicabile diuersum ab vtroque; sicut homo & leo non constituunt aliquam tertiam speciem distinctam ab vtroque.

Obiicies Tertio: Prædicata transcenduntia sunt communia, & tamen eorum prædicatio non pertinet ad aliquod ex quinque Prædicabilibus, ergo ea diuisio non est adequata. Responder nonnullus, Porphyrium solum reduxisse ad quinque Prædicabilia ea prædicata, quæ ponuntur in Prædicamento, prædicata verò transcenduntia non pertinere ad Prædicamenta, sed contrà; ergo diminutus fuit Porphyrius, dum omnia prædicata communia, siue ponantur in Prædicamento siue non, non reduxit ad certa Prædicabilia. Melius ergo responderetur, ea prædicata transcenduntia (si quæ sunt) reduci ad genus (vt ostendi Disputatione præcedenti) quia prædicantur in quid incompletè de pluribus differentibus specie: quòd si fiant de solo numero differentibus, vt *hoc ens est ens*, sunt prædicationes specificæ, quia completè & in quid.

Obiicies Quarto: Hæc prædicatio, *Petrus est persona humana*, est vniuersalis, non tamen pertinet ad hæc Prædicabilia; ergo. Respondebit quis, eam prædicationem pertinere ad quartum Prædicabile, quia *personalitas* est propria passio essentia. Sed contrà vrgeo, in conceptu, *Petri* includitur *personalitas*, quia *Petrus* est compositum ex natura & personalitate, ergo personalitas non est accidentaliter Petro, ergo eius prædicatio non pertinet ad proprium. Respondebis concedendo, Petrum dicere in obliquo personalitatem, quia tamen hæc non est de essentia Petri (de essentia enim eius solum est natura humana) idèd prædicationem hanc esse accidentalem: sicut dici potest esse accidentalem albedinem homini albo,

albo, non quidem reduplicatiue, ut albo, sed materialiter, id est, homini, qui est albus. Sed contra efficaciter, quia hæc est prædicatio *in quid, hoc album est album*, (ut supra ostendi, & negat nullus) etiam si albedo numquam sit de essentia subiecti. Rationem etiam reddidi supra quia terminus, qui ponitur pro subiecto, dicit eam albedinem eodem modo, quo illam dicit terminus, qui est prædicatum, etiam si ambo eam dicant in obliquo. Ergo cum Petrus dicat in obliquo *personalitatem*, quam prædicatum, id est, *persona* etiam dicit in obliquo, ea erit prædicatio *in quid*, & essentialis, etiam si recto significato per vocem Petrus, non sit essentialis personalitas. Fateor, si diceretur, *natura Petri est personata*, eam futuram prædicationem accidentalem, & hoc probat ratio facta ab aduersariis. At quando dicitur ex parte subiecti Petrus, omnino est essentialis. Propterea aliter puto respondendum obiectioni: Primò, à Porphyrio ignoratam personalitatem distinctam, idè pro illa non posuisse diuersum Prædicabile. Secundò, eam reducendam, si dicitur, *Petrus est persona*, ad genus. Quod si dicatur, *Petrus est persona humana*, non quidem erit prædicatio specifica, quia hæc debet fieri vno termino, ob quam causam reieci à prædicatione specificâ hanc, *Petrus est animal rationale*. Idè sicut hanc dixi esse mixtam ex genere & differentiâ; ita similiter dico de illâ, *Petrus est persona humana*, quia *persona* prædicatur *in quid*, sicut *animal*; & *humana* in *quale quid*, sicut *rationale*, & consequenter per modum differentie.

Quintò obiicies, Hæc prædicatio, *rationale est animal viuens sensibile*, ad nullum Prædicabile pertinet, ergo. Respondet quis, eam prædicationem esse indirectam, nec ad aliquod Prædicabile ob eam rationem pertinere, quia in Prædicabilibus solum ponuntur prædicata directa. Sed contra, quia si ratio numero 1. facta quidquam probat, probat sanè, etiam prædicationem indirectam debere pertinere ad aliquod ex quinque Prædicabilibus: quia quod prædicatur indirectè, necessariò debet prædicari *in quid vel in quale*, ergo debet etiam reduci ad aliquod ex quinque Prædicabilibus. Respondeo ergo, eam reduci vel ad genus, si *rationale* sumatur substantiue: quia ut sic idem est *rationale* ac homo. Et sicut hæc, *homo est animal*, est generica; ita etiam illa, *rationale est animal*, & *rationale est viuens*: illa autem, *rationale est sensitiuum*, est prædicatio Differentie subalterna. Quod si *rationale* sumatur adiectiue, illa prædicatio, *rationale est animal*, pertinet indirectè ad Proprium quatum Prædicabile, quia *animal* est extra conceptum *rationalis*; conuenit tamen omni rationali.

Obiicies Sextò, Hæc prædicatio, *animal est homo*, non pertinet ad aliquod Prædicabile. Respondi supra, pertinere Logicè ad quintum Prædicabile, quia *animal* Logicè accidentale est esse hominem. Tandem obiicies, aliqua esse prædicata communia pluribus differentibus solo numero, quæ tamen non sunt prædicata specifica: ergo illorum prædicatio non pertinet ad aliquod ex quinque Prædicabilibus. Consequentia est bona. Antecedens probatur: quia pluribus visionibus huius numero albedinis, v. g. est communis ratio visionis huius albedinis, per quod differunt à visionibus aliarum albedinum. Ratio

autem visionis huius albedinis, non est ratio specifica illarum, quia ratio specifica est visio albedinis, prout abstrahitur ab hac vel illâ. Respondeo, in multorum sententiâ eam rationem visionis talis albedinis esse specificam, visionem autem albedinis ut sic esse genus: in quâ sententiâ nullam habet difficultatem obiectio facta. Sed quia hæc est singularis, idè aliter respondeo, independentè ab illâ, eas prædicationes reduci ad indiuiduationes, de quibus per se non agit Logica, iuxta dicta supra.

Quantum ad secundam partem huius Sectionis ASSERTIO sit: Diuisio hæc in quinque Prædicabilia non est immediata. Patet, quia inter prædicabile ut sic, & hæc Prædicabilia mediant alie rationes: v. g. Prædicabile *in quid*, quod est superius ad Genus & Speciem, inferius autem Prædicabili ut sic: item prædicabile *in quale*, quod est superius ad Accidens & Proprium, inferius autem respectu Prædicabilis ut sic, ergo diuisio Prædicabilis ut sic in hæc quinque Prædicabilia, non est immediata: esset enim immediatior, si Prædicabile ut sic diuideretur in prædicabile *in quid*, & prædicabile *in quale*; deinde prædicabile *in quid* in Genus & Speciem, prædicabile autem *in quale* in Proprium & in Accidens. Differentia includitur sub utroque genere, quia prædicatur *in quid*, & *in quale*, iuxta dicta Disputatione præcedenti Sectione 1.

SECTIO II.

Utrum hæc diuisio sit generis in species.

Dvo quærentur in hac Sectione. Primum est, An Vniuersale sit genus respectu omnium Prædicabilium: secundum, An hæc Prædicabilia sint species infimæ, quæ vterius nequeant subdividi.

PRIMA CONCLUSIO. Si vniuersale comparatur cum Prædicabilibus entis rationis & realis, non est realiter & Physicè genus, sic verò Logicè, ut dixi Disputatione VII. ubi ostendi, genus entis realis & rationis vniuocè realiter non conuenire, conuenire tamen Logicè.

SECUNDA CONCLUSIO. Vniuersale, prout solum extenditur ad Prædicabilia realia, siue accidentalia siue substantialia, est ratio vniuoca non solum Logicè, sed etiam Physicè. Quia licet Substantia & Accidens differant secundum proprias naturas, ab illis tamen potest abstrahi aliqua ratio communis subiecti vniuersalitatis, in quâ vniuocè conueniant: conueniunt enim in hoc, quod est realiter terminare cognitionem vniuersalem, & prædicari de suis inferioribus realiter, & in identitate reali cum illis. Neque in hoc vlla apparet differentia inter Substantiam & Accidens: ergo illa ratio superior est vniuoca etiam Physicè respectu omnium Prædicabilium entis realis, siue Accidentis siue Substantie.

Obiicies Primò, Proprium, Accidens, & Differentiam esse prædicabilia dependentè à Genere & Specie, & per prius participari rationem Vniuersalis à Genere & Specie, quam ab Accidenti & Proprio; ergo hæc omnia Prædicabilia, non conueniunt vniuocè in ratione Prædicabilis.

Respon-